

Beegder- en Hornerheide

Gebiedsvisie samenwerkende eigenaren

– praatstuk –

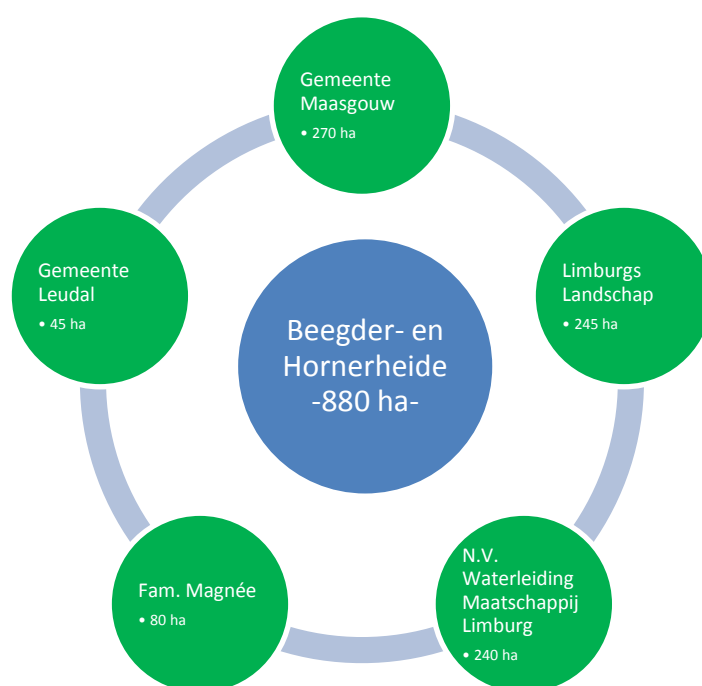
Voor u ligt de aanzet om te komen tot een gebiedsvisie voor de Beegder- en Hornerheide. In dit prachtige natuurgebied beheren Stichting Limburgs Landschap, Gemeente Maasgouw, Gemeente Leudal, N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) en de familie Magnée in totaal ca 880 ha bos, heide, vennen en graslanden. Deze aanzet is opgesteld door de terreineigenaren in een gezamenlijk proces, waarin op basis van terreinkennis, een actueel onderzoek naar natuurwaarden, functionele eisen, recreatief gebruik en natuurpotenties een ambitie is geformuleerd voor de komende 10 jaar. Naast deze terreineigenaren zijn ook Waterschap Limburg, Provincie Limburg en diverse particulieren eigenaar in het gebied. Waar mogelijk zijn zij betrokken.

Deze aanzet vormt het vertrekpunt om samen met omwonenden en andere betrokkenen de kansen en kwaliteiten van het gebied verder inzichtelijk te maken en te vertalen naar een uitvoeringsprogramma voor de komende 5 jaar.

Om de gebiedsvisie verder aan te scherpen wordt een gebiedsdialog georganiseerd, waarin voldoende ruimte wordt geboden voor bijstelling.

Ligging

De Beegder- en Hornerheide is een bos- en natuurgebied op de overgang van het Maasdal naar de hoger gelegen zandgronden aan de westzijde van de Maas tussen de dorpskernen Beegden, Heel, Baexem en Horn. De N273 en N280 doorkruisen het gebied. Het is in totaal ca 880 ha groot en kent een grote landschappelijke afwisseling. Dennenbos op stuifzand wordt afgewisseld met droge en vochtige heideterreinen waar vennetjes verspreid liggen. Aan de noordzijde van het plangebied liggen graslanden langs de Haelense Beek.

Beegder- en Hornerheide

Gebiedsvisie

Wat maakt de Beegder- en Hornerheide bijzonder?

De Beegder- en Hornerheide zijn al eeuwen in eigendom van de gemeenschap en de familie Magnée. Werd in voorbije eeuwen ingezet op begrazing van de heide door koeien en later schapen, met de komst van de mijnen werden de schrale gronden aangeplant met dennen. In de 20e eeuw zijn daar ook de functies van drinkwatervoorziening en recreatiegebied aan toegevoegd, en is het gebied jarenlang in gebruik geweest als militair oefenterrein. Het knooppunt van hoogspanningsleidingen centraal in het gebied geeft een extra dimensie. Al die tijd heeft de natuur zich aangepast aan de veranderende omstandigheden. Met als resultaat een hoge biodiversiteit met bijzondere soorten zoals de boomleeuwerik, levendbarende hagedis, stekelbrem, en kleine en ronde zonnedauw op de vele venoevers.

Dit rijk geschakeerde landschap met zijn grote hoogteverschillen kent een bijzondere aantrekkingskracht voor de vele bezoekers.

Het functionele landschap

Ook in de 21e eeuw kan de Beegder- en Hornerheide gezien worden vanuit een functioneel perspectief. De belangrijkste functies die we toekennen zijn dan:

- Drinkwatervoorziening: N.V. Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) is verantwoordelijk voor het op duurzame wijze veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening in Limburg. Een belangrijke hieruit vloeiende taak is de zorg in het beschermen van de bronnen die nodig zijn voor de waterwinning. Om deze taak goed te kunnen uitoefenen, beheert WML op een duurzame wijze pompstation Beegden en Waterproductiebedrijf Heel.
- Houtproductie: hoewel de mijnen reeds 50 jaar gesloten zijn vormt het aandeel grove den nog steeds een substantieel deel van het bos. De houtproductie wordt dan ook vooral in

deze boomsoort geconcentreerd. De opbrengsten uit hout komen veelal ten goede aan de instandhouding van het gebied.

- Recreatiegebied: Alleen al in de omliggende dorpskernen wonen 12.000 mensen. Velen daarvan hebben mooie herinneringen aan het gebied en maken dagelijks een ommetje. Ook van verder weg weten mensen het gebied te vinden, zoals hondenbezitters, ruiters, mountainbikers en bezoekers van de Maasplassen.

Kansen voor verbetering

Binnen de Beegder- en Hornerheide worden een aantal kansen voor verbetering gezien. De belangrijkste zijn:

- Creëren van een veilige omgeving

Vanuit de publieke functie om Limburg te voorzien van schoon drinkwater is een gedeelte van de Beegder- en Hornerheide aangewezen als grondwaterbescherming- en waterwingebied, met daarbinnen het waterproductiebedrijf. Door recreatieve druk zijn er ongewenste negatieve neveneffecten in het gebied ontstaan: baldadigheid, afval, verstoring fauna, risico's van hondenuitlaten rondom bronnen m.b.t. dagelijkse hygienische bedrijfsvoering, en onderlinge conflicten.

Door de aanwezigheid van een groot areaal grove den, een naaldhoutsoort, en open heideterreinen, in combinatie met een fijnmazige infrastructuur en hoge bezoekersaantallen is het gebied kwetsbaar voor natuurbranden. Integratie van maatregelen ter verhoging van de brandveiligheid zijn noodzakelijk voor een betere bereikbaarheid bij calamiteiten, maar ook ter bescherming van de waterwinlocaties.

- Bieden van een aantrekkelijk gebied

In alle opzichten wordt het zijn in de buitenlucht gepropageerd als gezond. Steeds meer mensen weten de weg naar buiten dan ook te vinden. De diversiteit en het aantal activiteiten wat in bos- en natuurgebieden plaatsvindt neemt toe. Naast het traditionele ommetje op zondag, wordt tegenwoordig op de Beegder- en Hornerheide gebootcamp, gegeocached, gemountainbiked, paard gereden, hardgelopen en worden honden individueel en vanuit de hondenuitlaatservice uitgelaten. In het gebied ligt een onofficiële ontmoetingsplek voor mannen. Toenemende bezoekersaantallen en verschillende behoeften tussen de gebruikersgroepen leiden tot fricties onderling enerzijds en negatieve effecten op de natuurwaarden anderzijds (verstoring).

Verborgten in het gebied liggen de verhalen uit het verleden, soms nog zichtbaar, veelal onzichtbaar. Denk daarbij aan de legende van de herder, die nu nog steeds zoekt naar zijn schat op de Franse Berg, maar deze alsmat niet vind omdat de kerktoren van Beegden vanuit meerdere plekken te zien is.... Deze verhalen kunnen bijdragen aan het vergroten van de betrokkenheid van omwonenden en de identiteit versterken.

Beegder- en Hornerheide

Gebiedsvisie

- Werken aan een biodivers gebied

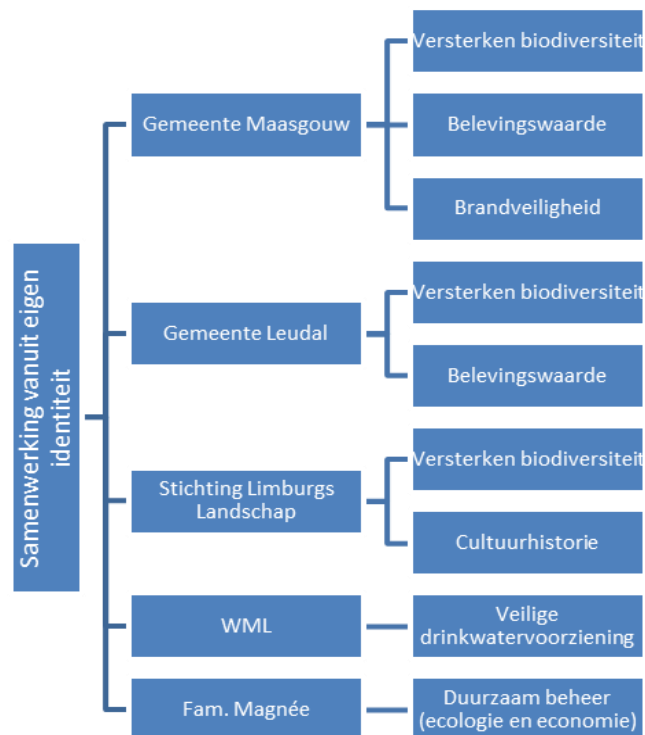
Onderzoek naar de natuurwaarden heeft uitgewezen dat met name de heidegebonden soorten afgelopen jaren achteruit zijn gegaan. Vooral de groundbroeders zoals nachtzwaluw en boomleeuwerik laten een gestage achteruitgang zien. Naast heideterreinen van voldoende omvang en kwaliteit, speelt voornamelijk de rust in het leefgebied een belangrijke rol. Recreatief gebruik heeft helaas een negatief effect op sommige soorten. Tegelijkertijd ligt er een grote potentie om de natuurkwaliteit te verhogen door de losliggende heidegebiedjes aan elkaar te verbinden. Binnen het bestaande bosbeheer worden naaldbossen langzaam structuurrijker door ouderdom en houtoogst, en worden soorten die hier van nature niet voorkomen actief geweerd.

Perspectief en ambitie

De Beegder en Hornerheide heeft ruim voldoende kwaliteiten om op veerkrachtige wijze tegemoet te komen aan de verschillende ambities. Vanuit het perspectief van de eigenaren zijn dit:

- Verhogen van de veiligheid voor de drinkwatervoorziening en brandveiligheid
- Uitwerken van een recreatieve zonering en verhogen van de beleefbaarheid die recht doet aan de natuurkwaliteit, cultuurhistorische waarden en de verschillende gebruikers
- Verbinden en verbeteren van de kwaliteit van de heideterreinen en omvormen van eentonig bos naar biodivers bos met rijke soortensamenstelling en geleidelijke overgangen. Kortom een klimaatbestendig, natuurlijk en veerkrachtig leefgebied voor verschillende soorten.
- Binnen 5 jaar realiseren van het gezamenlijk op te stellen uitvoeringsprogramma.

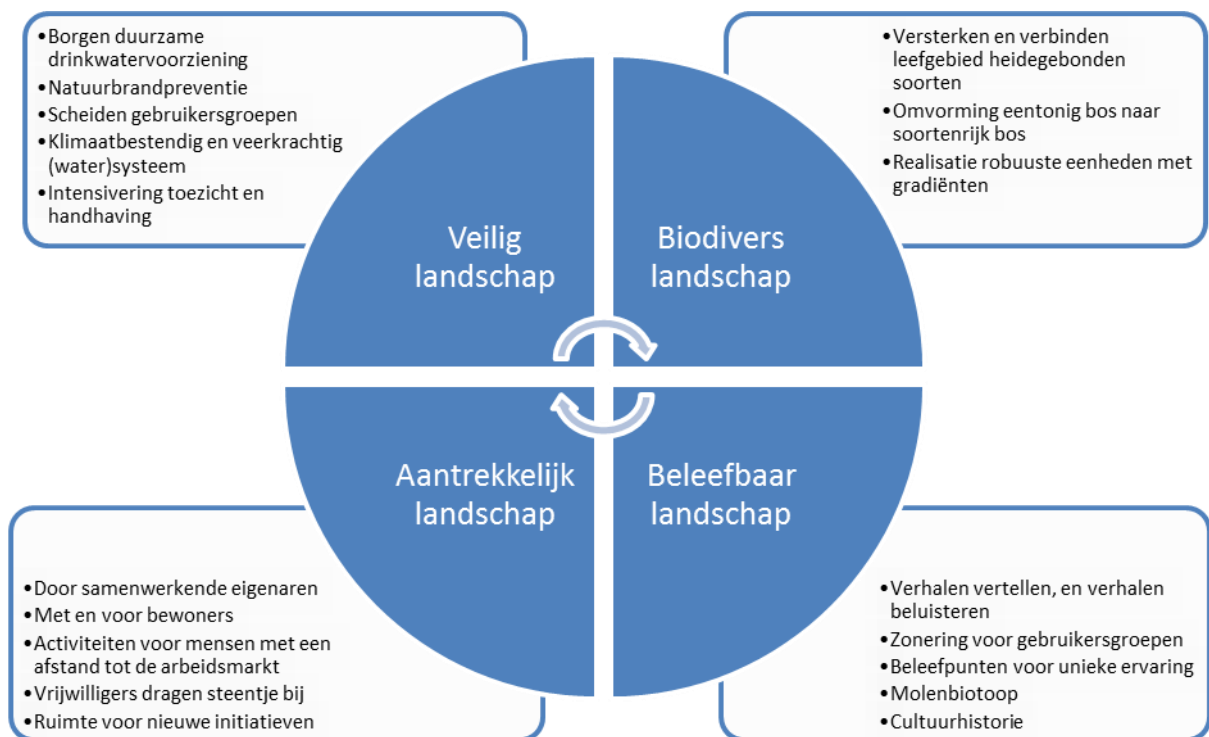
Beegder- en Hornerheide

Gebiedsvisie

Gebiedsvisie Beegder- en Hornerheide

Op basis van voorgaande komen we tot de volgende gebiedsvisie.

“In de Beegder- en Hornerheide werken de eigenaren, vanuit het eigen perspectief, samen aan een veilig, voor allen beleefbaar en biodivers landschap. Verbinding tussen organisaties en betrokkenen, en verbindingen aanbrengen tussen terreinen vormt de rode draad in alle acties.”

Instrumentarium

Om invulling te geven aan de gebiedsvisie zijn instrumenten nodig. De volgende instrumenten kunnen nader worden uitgewerkt:

- Risicobeheerplan Natuurbrandpreventie ism Veiligheidsregio Limburg Noord
- Campagne veilig drinkwater ism WML en gemeente Maasgouw
- Zoneringsplan en aanpassen routestructuren ism omwonenden en gebruikers
- Uitvoeringsplan versterking natuurwaarden door o.a. aanpassen Natuurbeheerplan en natuurbeheertypen ism provincie Limburg en terreinbeheerders
- Uitvoeringsprogramma, inclusief kosten en financiering, voor een periode van 5 jaar waarin de verschillende acties worden gebundeld.
- Uitvoeringsconvenant waarin partners vastleggen welke inzet komende 5 jaar wordt geleverd op het gebied van uitvoering van maatregelen, bemensing en eigen bijdragen.